

BERLINI GYORS – A HÉT FŐ HÍREI HÉTFŐN

2021. SZEPTEMBER 27.

1. A német szövetségi parlamenti választások előzetes hivatalos végeredményei

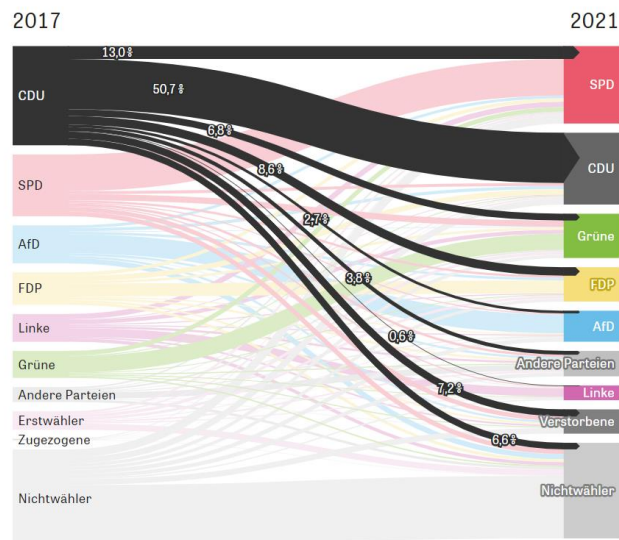
Az SPD lett a legerősebb párt, a CDU/CSU szorosan mögötte

A Szövetségi Választási Bizottság kora reggel közzétett eredményei alapján 25,7 %-ot szerzett meg az német Szociáldemokrata Párt, ami jelentős, öt százalékpontos növekedést jelent a 2017-es választáshoz képest. A 2005 óta kormányzó CDU/CSU ehhez képest a maga 24,1%-os eredményével vereséget könyvelhetett el. Ezzel a 2017-es negatív rekorderedményüknél (32,9%) is rosszabbul teljesítettek. A Zöld párt 14,8%-os eredményével a német szövetségi parlament harmadik legerősebb pártja lett. A párt az év elején nagy eséllyel indult el a választási versenyben, azonban többek között az Annalena Baerbock kancellárjelölt körüli botrányoknak köszönhetően a Zöldek népszerűségi indexe nagy mértékben csökkent. A koalíciós tárgyalások előtt a párt jó eséllyel lesz tagja akár egy szociáldemokrata vagy kereszténydemokrata vezette kormánynak. Az FDP 11,5%-ot szerzett meg. Programjukban nagy hangsúlyt helyeztek a gazdaság- és adópolitikára. Az adók emelése ellen léptek fel és klímavédelmi szempontból az innovációt helyezték előtérbe. Az AfD is veszített népszerűségéből, és 10,3%-ot ért el. Nem volt egy központi választási témájuk, de elítélték Németország eddigi intézkedéseit a koronavírussal kapcsolatosan. A párt leginkább a migráció ellenes politikájáról ismeretes, valamint kétségbe vonják az ember okozta klímaváltozás téziséit. A Balpárt 4,9 százalékkal nem érte el a szövetségi parlamenti küszöböt, azonban a bejutást három közvetlen mandátummal érték. 2017-ben a párt a voksok 9,2%-át szerezte meg.

Német nyelvű összefoglalóért a témában kattintson [ide](#) és [ide](#).

2. Hogyan vándoroltak a szavazók a pártok között? Hol veszítették el az uniópártok szavazóik egy részét?

Az uniópártok összesen 4 millió szavazatot veszítettek el előző választási eredményükhöz képest. A vereségnek és a szavazatok elvesztésének leginkább két dolog következménye. Az egyik, hogy 1,6 millió szavazó az SPD-t választotta, valamint 1 millió szavazó döntött úgy, hogy Annalena Baerbock pártjára adja le a voksát, a Zöldekre. Emellett a korábbi polgári szavazók maradéka olyan pártokra adta le a voksát, akik nem kerülnek be a parlamentbe, így feltehetően a Szabad Választókat, a Frei Wählert támogatták 590.000-en és sokan pedig egyáltalán nem mentek el szavazni. A szavazók mozgását az alábbi ábra szemlélteti:

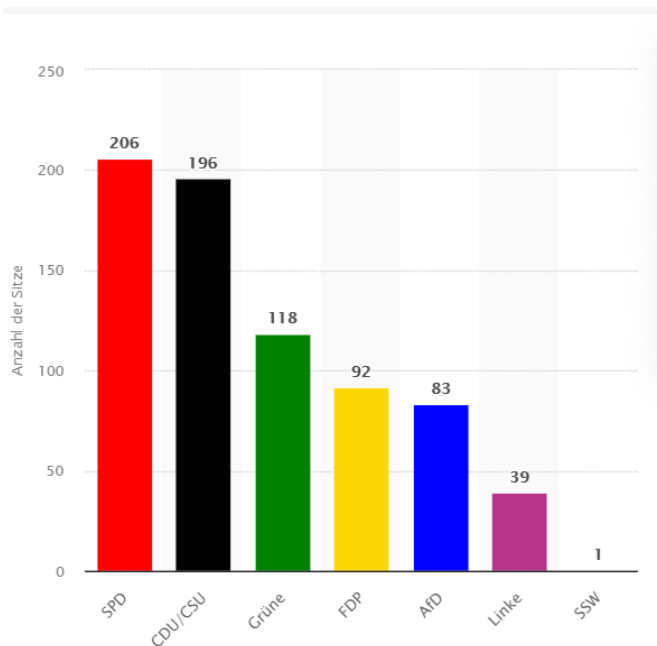

Forrás: Zeit (2021): Wählerveränderung bei der Bundestagswahl 2021

Német nyelvű összefoglalóért kattintson [ide](#) és [ide](#).

3. A 20. német szövetségi parlament mandátumainak elosztása – rekordlétszámú Bundestag

A Szövetségi Választási Bizottság elnöke ma reggel 06:00 órakor hirdette ki a 2021. szeptember 26-i, 20. szövetségi parlamenti választás előzetes hivatalos eredményét. A szavazáson 76,6 %-os volt a részvétel, ez 0,4%-kal több, mint 2017-ben. Míg a 2017. szeptemberében megválasztott 19. Bundestag 709 képviselővel kezdte el munkáját, a tegnapi napon megválasztott 20. Bundestag 735 képviselőből áll majd a kompenzációs (ún. túllógó) mandátumok miatt. Ez a Bundestag eredeti, 598 fős minimum létszámához képest 137 képviselői hellyel többet jelent. Az előzetes hivatalos eredmények szerint a parlamentbe bejutott pártok a következő mandátumokkal képviseltetik magukat: A Német Szociáldemokrata Párt (SPD) 206 mandátummal, az Uniópártok (CDU/CSU) 196 mandátummal, a Zöldek (Grüne) 118 mandátummal, a Szabad demokrata Párt (FDP) 92 mandátummal, az Alternatíva Németországért (AfD) 83 mandátummal, a Balpárt (Linke) 39 mandátummal és a dán kisebbség pártja, az SSW (Südschleswigscher Wählerverband, magyarul Dél-schleswigi Választói Szövetkezet) 1 mandátummal. A Szövetségi Választási Bizottság várhatóan 2021. október 15-én, pénteken, a Bundestagban tartott nyilvános ülésen hirdeti ki a választás végleges hivatalos eredményét. Az új német szövetségi parlament összetételét az alábbi ábrán szemlélheti meg:

Forrás: Statista (2021): Sitzverteilung im Deutschen Bundestag nach der Bundestagswahl am 26. September 2021

Német nyelvű összefoglalóért és a mandátumelosztás eredményeinek kiértékelésének elolvasásához kattintson [ide](#) és [ide](#).

Miért jöhetett létre a rekordlétszámú parlamenti összetétel? A túllógó mandátumok esete

Ugyan a választási törvény 1. § 1. bekezdése azt mondja ki, hogy a szövetségi parlament 598 fős képviselői létszámmal működhet, a

választási törvény 6. § szerinti számításból eredő eltérésekkel. A 6. § szerinti számításból eredő eltérések szerint a mandátumkiosztásnál kizárólag a pártlistás arányos eredmény érvényesül, s az egyéni választókeretben megválasztott képviselő ezt az arányos rendszert alapjaiban nem módosítja, de mégis befolyásolja. A parlament összlétszámát ugyanis kizárólag a pártlistás eredmény határozza meg, de nem csak a pártlistás helyek tekintetében, hanem az összes helyre nézve is, azaz az egyéni mandátumokat is beleértve. Ennek értelmében minden tartományban megállapítják a pártlistás eredményt, ebből kivonják az egyénileg abban a tartományban az adott párt által már megnyert mandátumokat, s a fennmaradó szám jelöli a listáról kiosztható mandátumok számát. Ha viszont nincsen fennmaradó, akkor egy újabb problémakör tárul elénk. A jelenséget túllógó mandátumnak (Überhangmandat) hívják. A túllógó mandátumok talán a német választási rendszer legbonyolultabb eleme, a kiegyenlítési eljárás része, a mandátumkiosztás második szakasza, amelyben mindenekelőtt a keletkezett túlsúlyos mandátumokat teljes mértékben kompenzálják a további mandátumok kiosztásával az országos pártarányos képviseletre való tekintettel. Ezért a mandátumok teljes számát először addig növelik, amíg az első szakasz kiszámítása után meghatározott összes mandátum, beleértve a túllógó mandátumokat is, a listás mandátumokba beszámítható. A kiegyenlítési eljárás célja, hogy a pártok ne jussanak relatív előnyhöz a túllógó mandátumok révén.

Magyar nyelvű összefoglalóért olvassa el Intézetünk Igazgatója, Dr. Bauer Bence júniusi [cikkét](#).

Német nyelvű összefoglalóért kattintson a német szövetségi parlament [oldalára](#).

4. Milyen koalíciók lehetségesek a választások után?

Míg 2017-ben megválasztott 19. német szövetségi parlament hét pártból állt – CDU, CSU, SPD, AfD, FDP, Balpárt és Zöldek –, a tegnapi megválasztott 20. Bundestag már 8 pártból. A koalíciók tekintetében megállapítható, hogy a német politikát a szivárványviszonyok jellemzik. Mivel a kormánypártok elzárkóztak a Nagykoalíció folytatása elől, első alkalommal három párti kormánykoalícióra lesz szükség. A tartományok felében kettes, a másik felében hármas felállások vannak, a 16 tartományban összesen 10 féle

kormánykoalíció működik 15 fajta konstellációban. A nyolcpárti Bundestag számos koalíciós lehetősége hordozhat magában. Az előzetes hivatalos eredményeket százalékos formájukban tekintve az eddigi nagykoalíciós lehetőség is adott lenne, ha az uniópártok belemennének ebbe. A pártban azonban sokan azon a véleményen vannak, hogy jót tenne az ellenzéki szerep a megújulás érdekében. A nagykoalíción kívül szóba jöhet négy másik hármaskoalíció, ezek a következők lehetnek: a Szász-Anhaltban most indított „Németország-koalíció” (CDU, SPD, FDP), Kenya-koalíció (CDU, SPD, Zöldek), a Schleswig-Holsteinban kipróbált Jamaika-koalíció (CDU, FDP, Zöldek), illetve a rajnavidék-pfalzi jelzőlámpa-koalíció (SPD, FDP, Zöldek). A felsoroltak közül elemzők szerint a legrealisabb opciónak a jelzőlámpa illetve Jamaika koalíció ígérkezik.

Intézetünk igazgatójának, Bauer Bencének magyar nyelvű összefoglalóját olvassa a témában a [Mandiner oldalán](#).

Német nyelvű összefoglalóért kattintson [ide](#).

Paul Ziemiak a CDU főtitkára elismerte pártja rossz teljesítményét és az ARD reggeli műsorában úgy nyilatkozott, lát arra esélyt, hogy a pártja koalíciós tag legyen a majd megalakuló kormánynak. Ennek ellenére realisnak tartja az eredményt. Véleménye szerint, ilyen vereség esetében nem szabad szépíteni. Elmondta: két opció áll fenn jelenleg a koalíciós tárgyalások előtt, jelzőlámpa (SPD-FDP-Zöldek), avagy Jamaika-koalíció (CDU/CSU-FDP-Zöldek).

Német nyelvű összefoglalóért kattintson [ide](#).

Paul Ziemiak reggeli nyilatkozatát követően ma délelőtt Armin Laschet, a CDU kancellárjelöltje a sajtónak elmondta, nem szeretne kormányállítási igényt megfogalmazni. Laschet korábbi vetélytársa, Markus Söder a CSU csúcsjelöltje is úgy nyilatkozott, hogy az uniópártok csak egy a többi párttól kapott ajánlatra számíthatnak, az eredmények fényében nem tudnak igényt megfogalmazni a kormányvezetés tekintetében. Őket követve Olaf Scholz ma délelőtt szintén nyilatkozott és elmondta, hogy a lehető leghamarabb kormányt akar alakítani a Zöldekkel és az FDP-vel.

Német nyelvű videóösszefoglalóért kattintson [ide](#) és [ide](#).

5. A 19. Bundestag ülészakának vége, a 20. Bundestag ülészakának kezdete. Milyen szabályok vonatkoznak az átmeneti időszakra?

A Német Alaptörvény (Grundgesetz) 39. cikke kimondja, hogy a régi szövetségi parlament mandátuma az új parlament első, alakuló ülésével ér véget. Az alakuló ülésig, vagyis „legkésőbb a választást követő harmincadik napig” a jelenlegi képviselők megtartják mandátumukat. A Vének Tanácsa (Ältestenrat) 2021. október 26-ra tervezi az új parlament alakuló ülését. Angela Merkel kancellár és miniszterei hivatali ideje hivatalosan az újonnan megválasztott Bundestag alakuló ülésével ér véget. Azonban az új parlament első ülése után a régi kormány végrehajtó minőségében ügyvezető jelleggel hivatalban marad az új szövetségi kancellár megválasztásáig. A kancellárválasztás során az első választási szakaszban a jelöltnak a Bundestag tagjainak abszolút többségére van szüksége, azaz legalább egy szavazattal többre, mint a parlament felének szavazata, ezt kancellári

többségnek is nevezik. Az Alaptörvény erre vonatkozóan nem határoz meg határidőt. Az Alaptörvény 63. cikkének első bekezdése annyit mond ki, hogy „A szövetségi kancellárt a Bundestag a szövetségi elnök javaslatára vita nélkül választja meg”.

Német nyelvű összefoglalóért kattintson [ide](#), [ide](#) és [ide](#).

6. A német választójog adta sajátos lehetőségek

Hogyan szavazhatnak a külhoni németek?

Ha a külföldön élő németek részt akarnak venni a szövetségi parlamenti választásokon, akkor minden választás előtt írásban kell kérvényezniük, hogy az illetékes település választói névjegyzékébe bekerüljenek. Külföldön élő németnek számítanak azon állampolgárok, akik nem Németország területén belül vannak lakóhelyükre bejelentkezve. A levélszavazásra való bejelentkezési határidő vége szeptember 5. volt. Kivétel csak akkor alkalmazható, ha bizonyítható, hogy a jelentkezési határidő a jelentkező önhibáján kívül maradt el. Sok külhoni német szavazó feltette magának a kérdést, hogy miért ne lehetne a postai úton történő levélszavazást digitális módon kiváltani, így kiküszöbölve azt a problémát, hogy a szavazatok nem érkeznek meg időben. Alkotmányjogi szakértők szerint ez jogilag megvalósítható lenne. A nagykövetségek és a konzulátusok a probléma elhárítása érdekében felajánlják a lehetőséget, hogy maguk postázzák el a szavazatokat a diplomáciai futárszolgálatral. Ezen a ponton azonban felmerül a következő kérdés, hogy miért nem lehetne közvetlenül a külképviseleteken leadni a szavazatokat, ahogy más országok is felkínálják ezt a lehetőséget, köztük Magyarország is? A választási iroda szerint aránytalanul nagy lenne az erőfeszítés, a 220 külképviselet 299 választókerületére vonatkozó szavazólapok kellő mennyiségben való készenléten tartása és egy naprakész választói névjegyzékkel fenntartása az összes választókerületre vonatkozóan. A 2017-es szövetségi parlamenti választás során 113.000, a jelenleginél 126.500 külhoni német került be a választási névjegyzékbe.

Német nyelvű összefoglalóért kattintson [ide](#) és [ide](#):

Hogyan juthatott be a Balpárt a szövetségi parlamentbe?

A német szövetségi választási törvény (Bundeswahlgesetz) 6. § 3. bek. kimondja az úgynevezett „Grundmandatsklausel” magyarul „alapmandátumkitétel” szabályát. Ennek értelmében egy olyan párt is bejuthat a szövetségi parlamentbe amely listán nem éri el a fő szabály szerinti 5%-os bejutási küszöböt, de legalább három egyéni választókerületben nyerni tud. Ilyen esetben a pártnak nemcsak az egyénileg megválasztott képviselői jutnak be, hanem a listán szereplő jelöltek is, a listás szavazati arányban. A tegnapi választás során meg is történt ez a gyakorlat a Balpárt esetében, mivel csak a voksok 4,9%-át szerezték meg. A párt két berlini és egy lipcsei egyéni győzelme szavatolta a bejutást, így a jelen állás szerint 39 képviselőjük lesz (3 egyéni, 36 listás). Történelmi példa erre 1994-ben volt, amikor a Balpárt elődje, a posztkommunista PDS négy kelet-berlini egyéni mandátum megszerzésével jutott be a szövetségi parlamentbe, úgy, hogy fő szabály szerint e 4,4%-os listás eredményével elbukott volna.

Az alapmandátumkitételről szóló német nyelvű összefoglaló elolvasásáért kattintson [ide](#).

Hogyan juthatott be a dán kisebbség pártja a szövetségi parlamentbe?

Az erős helyi támogatottsággal rendelkező pártokban kedvező „alapmandátumkítétel” szabálya mellett a német választási törvény rendelkezik még egy hasonló, nem közismert normával. A Bundeswahlgesetz 6. § 3. bekezdése kimondja, hogy a nemzetiségi választási listákra nem érvényes az 5%-os bejutási küszöb. Ennek értelmében a nemzetiségeket képviselő pártoknak csak egy tényszerű küszöböt kell teljesíteniük. Elegendő szavazattal kell rendelkezniük a mandátumkiosztási eljárás során. A dán kisebbség pártjának, az SSW-nek (Südschleswigscher Wählerverband, magyarul Dél-schleswigi Választói Szövetkezet) ez sikerült is a tegnapi napon a 735 főre felduzzasztott Bundestag esetében.

Intézetünk júniusi elemzése már felhívta a figyelmet erre az esetre. Az elemzés elolvasásához kattintson [ide](#).

A nemzeti kisebbségekre vonatkozó szabályozás német nyelvű összefoglalója elolvasásához kattintson [ide](#).

7. Az MCC és a Magyar-Német Intézet hírei

Itt az ideje szavazni! címmel megrendezésre került szeptember 26-án, vasárnap 16.30-tól a **választási est és élő közvetítése**. A rendezvényen először a Bundestag-választással kapcsolatos várakozásokról beszélgettünk, majd közösen megnéztük az élő választási közvetítést. A választási eredmények kihirdetése után panelbeszélgetés következett, *A választási eredmények rövid elemzése* címmel. Ezt követően *A választási eredmények hatása Kelet- és Közép-Európára* került megvitatásra.

A rendezvénybeszámoló elolvasásához kattintson a [Magyar-Német Intézet oldalára](#).

Cikk- és interjúajánló:

A Magyar-Német Intézet igazgatója, Dr. BAUER Bence és a Külügyi és Külgazdasági Intézet kutatója, Molnár Tamás Levente múlt héten csütörtökön, szeptember 23-án az Infostart rádiónál beszélgettek a németországi szövetségi parlamenti választásokról.

A beszélgetés meghallgatásához kattintson a [Corvinák.hu](#) oldalra.

What to expect in the german federal election? címmel jelent meg Prof. Dr. WERNER J. Patzelt angol nyelvű podcastje a Corvinákon múlt héten csütörtökön, szeptember 23-án.

A podcast meghallgatásához kattintson a [Corvinák.hu](#) oldalra.

Németország választ: utópia vagy józan ész címmel jelent meg **Dr. BAUER Bence** cikke a mai napon, szeptember 20-án a németországi szövetségi választások kapcsán.

A cikk elolvasásához kattintson a [Mandiner.hu](#) oldalra.

Gondolatok a Magyarországról alkotott képről Németországban (1990-2021) címmel jelent meg **Prof. Dr. LENGYEL Zsolt**, a Magyar-Német Intézet vendégprofesszorának véleménycikke magyar és német nyelven a mai napon, szeptember 20-án.

A véleménycikk elolvasásához kattintson a [Corvinák.hu](#) oldalra.

Könyvajánló:

Prof Dr. Andreas Rödder *Konzervatív 21.0* című könyvének recenziója megjelent az MCC blogján munkatársunk, Böhm Márton tollából. A recenzió elolvasásához kattintson a Corvinak.hu oldalra. A könyv magyar nyelven megvásárolható az MCC könyvkereskedésében.

Megjelent Dr. Orbán Balázs, az MCC kuratóriumi elnöke és Dr. Szalai Zoltán, az MCC főigazgatója által szerkesztett *A magyar állam karaktere* című kötet politikáról, történelemről és jogról német nyelven, a Springer Verlagnál. Az olvasmányt ajánlani kívánó videó megtekintéséért kattintson a [Magyar-Német Intézet Facebook oldalára](#).

Impresszum: Magyar Német Intézet az Európai Együttműködésért
Mathias Corvinus Collegium

Igazgató: Dr. Bauer Bence LL.M.

Felelős munkatárs: Darkó Tünde Tímea B.A. és Juhász Kristóf
szakmai gyakornok

Székhely: 1016 Budapest, Somlói út 49-53.

Postacím: 1518 Budapest, Pf. 155

Web: www.magarnemetintezet.hu